

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

II. Sed in concionando parum facundus,

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

relinquunt quam sol occiderit; tumque è latebris suis in templis evolant, ut oleum lucernis affusum exhauriant, atque ipsas lampades extinguant. Engolismæ dum moratur Calvinus, conclavi quodam in Tilijs ædibus, plus quatuor librorum tam impressorum quam manuscriptorum millibus instructo, fere se continuit, tam abstractus ab omni hominum consuetudine, ut etiam amicorum intimi (quod ex viris fide dignis & oculatis testibus didici) ægre ab ipso admitterentur. Tanti ocium suum faciebat.

II. Lutherus patria lingua fuit eloquentissimus, ut eius oratio plurimum ex ipso quoque solo nativæ elegantia hæsit. Quum enim in ceteris Germaniæ partibus, Franconia scilicet, Bavaria, in Rhæni tractu, Suevia & alibi Germanica lingua crassum quid & insuave sonet, sola Misnia elegantè dicendi palam omnibus præripit. Et quemadmodum Florentia in Italia, Lutetia in Gallia, Madritum in Hispania suæ quæque linguæ perfectæ elegantia commendantur; sic Lipsia primum Misniæ oppidum eadem inter ceteras omnes Germaniæ civitates laude floret: à qua, patria Lutheri Islebium non longe distat. Fuit ergo Lutherus orator quum disertus tum vehemens: in Calvino e contra quociescunque è suggestu ad populum verba faceret, nihil erat quod auditoris animum allicere aut detinere posset, multa e contra quæ fastidium & nauseam afferebant, ut qui nulla actionis elegantia instructus esset, & illud suum, *Quid morer?* fere semper in ore haberet. At si quando in Catholicos, ac præsertim Ecclesiasticum ordinem linguæ fracta laxaret (quod fere semper fiebat) Deus bone, quomodo pusilli illius corpusculi iugulū sive guttur inflammabat, quomodo vocem efferebat, & quam maximum poterat exclamabat! Sæpe in has voces erumpens: *Vobis ego dixi, & vos scitis, Prophetam me esse.* De hæc eius in dicendo vehementia Beza loquens, Eos, inquit, qui viderint ac noverint quibuscumque hominibus Calvino res fuerit, optime iudicare posse, ad quid vehementia illa vere Prophetica & tum profuerit, & ad omnem posteritatem profutura sit. Sed quemadmodum Lutherus, quantum ad vernaculam utriusque linguam attinet, dicendi laude superior, scribendi Calvino æqualis fuit, ut cuius libri hodieque ab ijs qui nativam Germanicæ linguæ elegantiam discere cupiunt, legi solent: sic Calvinus latine scribendi laude excellit, ut qui à puero in litteris elegantioribus multo

maiores quam ille operam posuerat, adeoq; omnia eius linguæ myrothecia diligenter excusserat, ac stilum inde melius formarat. Uterque laboris fuit patientissimus, ut librorum ab eis scriptorum multitudo testatur. Calvinus certe ea in re vix parem habuit. nam viginti tribus illis annis quibus Genevensis Episcopatus usurpavit, quotidie concionabatur, & diebus Dominicis plerumque bis: Theologiam vero ter singula quaque hebdomada in schola prælegebat, ac feria sexta quaque disputationem, quam Collationem vocabant, habebat. Quod reliquum erat temporis libros conscribendo & ad epistolas, quæ undique ad eum tanquam ad summum hæreticorum Pontificem magno numero mittebantur, respondendo consumebat.

III. Lutherus religionem crassam & pinguem, ut ita dicam, commentus est, Calvinus subtilem & bene alembicatam. Illud à curiosis observatum est, hæreses ab Austro progressas multo subtiliores esse ijs quæ ab Aquilone prodierunt. Harum enim auctores plerique ieiunia, abstinentias, vota, celibatum & alia carni minus suavia evertenda sibi sumpserunt: illi vero, & divinam & humanam Christi naturam, processionem Spiritus Sancti, Dei omnipotentiam, corporis Christi in S. Euchariſtia præsentiam, aliaque fide magis quam sensibus comprehendenda impugnaverunt. Et quemadmodum ij qui regiones inhabitant ventis ac turbulenti infestas feroces sunt ac turbulenti qui montana incolunt, duri atque agrestes, quod ipse locorum situs & qualitas hominum animis diversos imprimat mores, ut Plato, Tertullianus, Hippocrates, Xenophon in Cyropædia, Vitruvius & alij testantur: sic constat eos qui in frigidis locis habitant multo hæbetiores esse ac stupidiores ijs qui in locis præfervidis morantur. Illi Baccho & Venere (hi enim plerumq; individui sunt comites), plurimum de diti sunt, corpore crasso, ingenio simplici fere ac fraudis experte: hi vero corpus gracile habent & siccū, sed ingenium cautū, subtile, ac malitiosū. Illi in actionibus læti sunt & tardi: hi summa celeritate in omnibus utuntur. Illi religionis non ita tenaces sunt, aut certe minus religioni esse videntur, ut quibus animus non minus quàm aer ipse quæ hauriunt, frigeat, eoq; omnes religiones sibi ferendas iudicent: hi vero ut ingenia habeant ad confectionem magis disposita, sic deorum metu vel superstitione facilius ducuntur, & religiones semel susceptas magna cōstancia tuentur. Calvinus ergo ingenij acumine Luthero præstantior, altissima Christianæ religionis mysteria conue-